

אור הוֹזֵר

שיחה מאלפת, משגרת אלפי אורות, שזורה בהוד והדר - אודות ענין חנוכה באור החסידות, בואכה יסודות וסודות החינוך בכבשונה של תורת החסידות - עם החוזר

הגאון החסיד רבי יהודה לייב שפירא שליט"א

ראש ישיבת ליובאוויטש דמיאמי

ה'חוזר' הגר"ל שפירא שליט"א בשיחה

לרגל ימי החנוכה הקדושים - ובעקבות יום י"ט כסלו שעלע"ט שבו זיכה את יושבי ארץ הקודש בביקור מיוחד בו הרביץ תורה וחסידות והשפיע טללי תחיה על אלפי-אלפי מבקשי ה' ברחבי ארצנו הקדושה - זוכה 'המבשר תורני' לקיים שיחה יוקדת גדושה באור החסידות, עם הגאון החסיד רבי יהודה לייב שפירא שליט"א ראש ישיבת ליובאוויטש דמיאמי ואב"ד ק"ק ליובאוויטש בפלורידה.

הגה"ח רבי לייב שליט"א שימש בקודש לצד החוזר הנודע הגאון החסיד רבי יואל קאהן זצ"ל, בהכנת ועריכת דברי התורה שהשמיע כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע במשך עשרות שנים, ולכן רבים משחרים לפתחו ושותים בצמא את דבריו כנחלי אש, כאשר כל כולו שלהבת של חסידות והתקשרות לרבו כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע.

הגר"ל שפירא הוא 'תל תלפיות' אשר מכל העולם פונים אליו לשמוע דבר ה' זו תורה והלכה, אם בהיותו 'פוסק' הלכה, אם בשיבו על מדין כאחד מראשי דייני 'ועד רבני ליובאוויטש הכללי', בית הדין העולמי של חסידי חב"ד ואם בשאלות והתייעצויות בהבנת עניינים בכבשונה של תורת הרבי מליובאוויטש זי"ע.

בקרוב קהילות היראים בפלורידה, הגר"ל שליט"א אשר זכה להקים עולה של תורה וחסידות, במשך כיובל שנות הרבצת תורה במיאמי, וידיו רב לו במפקח הרוחני העצום שהתחולל במקום מהווה ה'פוסק' והסמכות עליה נסמכים הכל

לרגל ימי החנוכה, ניאאת הגר"ל שליט"א להקדיש מזמנו היקר טרם הדלקת נר ראשון של חנוכה לשיחה טלפונית מעבר לים, כדי לאלף אותנו בינה באורים של ימים נשגבים אלו.

מה ענין חנוכה אצל חסידות?

נפתח בשאלה שהזמן גרמא: מהו הקשר המיוחד בין חג החנוכה ותורת החסידות?

הגר"ל שליט"א במתק דבריו: מי שמבין את עומק המאבק שהיה בין היוונים ובין החשמנאים, רואה בעליל את הקשר שבין מאבק זה ובין תורת החסידות.

ליוונים לא היתה כלל בעיה עם העובדה שהיהודים לומדים תורה. מבחינתם לימוד התורה הוא שווה לכל לימוד חכמה או מקצוע בעולם, ואדרבה, תרבות יוון עודדה את כל הלימודים

וכאן טמון סוד המאבק. יהודים באמת מקיימים את רצון הבורא, אך ורק כי זהו רצון ה' ולא בגלל שהם מבינים זאת בשכלם.

אפילו במצוות פרה אדומה, אומרים צדיקים, שעליה נאמר כי היא חוקה ללא טעם, אם האדם יקיים את המצוה מתוך מחשבה כזו: "אמנם אני לא מבין מה הטעם של המצוה, אבל אני מאמין באמונה שלימה בבורא העולם ויודע בביור שיש כאן סודות נעלמים ושכליים, למרות שאני לא משיג אותן" - הרי הוא חוטא לאמת.

כי צריכים לקיים גם מצוה זו מתוך מחשבה אחת ויחידה שאני רוצה לקיים את רצון ה', בלא שום סיבה, ובלא שום הבנה. לא בגלל שאני מבין או כי אני מאמין שיש דברים טמונים שאני לא מבין. לא זאת הסיבה לקיום המצוה, אלא אך ורק כי זהו רצון השם.

ובכן, אם שאלתם מה הקשר בין חנוכה לחסידות. זאת התשובה. היסוד הגדול של חסידות הוא בדיק ענין זה שבו ניטש המאבק בין היוונים והחשמנאים.

הרבי זי"ע א' פירש מדוע מתחילה התורה הקדושה באות ב' 'בראשית', ולא במילה שנפתחת באות א'? ואם תאמר שהאות א' רומזת ל'ארור' שמתחיל בא', ואילו ב' זו האות הפותחת את 'ברוך' - זאת לא תשובה, שהרי אפשר למצוא מילים חיוביות רבות שפותחות בא' וגם ההיפך באות ב'?

אלא - אומר הרבי - התשובה היא, כי כאשר מתחילים ללמוד את התורה הקדושה צריכים לדעת שאחזים כבר בשלב השני. באות ב'. שכן ישנו שלב מוקדם לכך. יש אות א' - שזה ההכרה והידיעה שיש בורא עולם, שהוא נתן לנו את התורה, ושאנו חפצים להידבק בו יתברך.

לכן מתחילה התורה באות ב', כדי שנוכרי שיש שלב קודם לכל לימוד. והוא שלב המחשבה והידיעה שיש בורא עולם.

לפי זה פירש הרבי כמין חומר את מאמר חז"ל [מגילה ט.]. שכאשר שבעים הזקנים תרגמו את התורה עבור תלמי המלך הם שינו כמה וכמה דברים, ואחד השינויים היה שהם כתבו 'אלוקים ברא בראשית', ולא רצו לכתוב 'בראשית ברא אלוקים' ש'מא יסבירו הגויים שהכוונה היא שיש חלילה רשות ששמה 'בראשית' שהוא ברא אלוקים ח"ו.

אומר הרבי כי הדבר מובן מאוד לאור הנ"ל, כי אצל הגויים אמנם התורה צריכה להתחיל ב'אלוקים' כלומר, באות א', שכן אצלם אין את החלק המקדים - השלב של ידיעת הבורא שקודם ללימוד

בשיחה עם ראש ישיבת סלבודקה מרן הגר"ד לנדו שליט"א

הגר"ל שפירא ב'שיעור כללי' בהיכל הישיבה כפר חב"ד, בשבוע שעבר

התורה. אצלם התורה היא הא', היא השלב הראשון. הם לומדים את התורה בתור 'חכמה', וללא שום הקדמות והכנות שזו תורת ה'. וזה מה שרצו היוונים...

רואים זאת היום גם שיש הרבה גויים מלומדים, וכיתות, שלומדים שם את התורה הקדושה, אך הם לומדים זאת בתור חכמה ומקצוע, ואינם מתקרבים לבורא ע"י הלימוד. חכמה בגויים תאמין - תורה בגויים אל תאמין", כי אצל הגויים זו 'חכמה' בעלמא, ולא 'תורה' כפי שאנו יודעים את גודל שגב קדושת התורה.

איך זוכים באמת ללמוד כיהודי ולהידבק בקדושת התורה?

הגר"ל שליט"א: ידועים דברי חז"ל שבת המקדש הרב על שלא בירכו בתורה תחילה, והרבינו יונה מבאר שהכוונה שאמנם הם למדו תורה, אך רק לא בירכו, דהיינו שהם לא אמרו את המילים "אשר קדשו במצוותיו וציוונו" טרם הלימוד. היה חסר להם את ההידבקות הזו והידיעה שהתורה באה בציווי הבורא ויש בה קדושה.

ידועים דברי הב"ח על מאמר חז"ל זה, שכל מי שלומד ומענין בדבריו אלו בטוח שהוא לומד כעת ספר חסידי... שמבאר שם את ענין השמחה בלימוד שהיה חסר להם ולכן

ה'חוזרים' הגר"י כהן זצ"ל והגר"ל שפירא שליט"א בניגון בהתוועדות כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע

"...הם הסכימו שיהודים יקיימו מצוות, כדבר שכלי ומתקבל על הדעת, כפי שכל אומה ולשון קובעת לעצמה חוקים והליכות חיים. מה שהפריע להם זה שעושים זאת בתור "חוקי רצונך"--- שזה רצון הבורא..."
עיקר החסידות: אין עוד מלבדו!

נחרב בית המקדש. באשר לשאלה איך באמת זוכים לכך? - התשובה היא שעריכים להתבטל לקדושת התורה. האדם צריך לבטל את הישות העצמית שלו, את האגו והגאוה. רק כך הוא יוכל להתקשר ולהידבק לקדושת התורה. ללמוד כמו שיהודי צריך ללמוד כאמור.

אנו אומרים כל יום בתפילת שמונה עשרה: "ונפשי כעפר לכל תהיה. פתח לבי בתורתך". ויש לשאול שתי שאלות:.. א. מה הקשר בין שתי בקשות אלו שנשמכו זו לזו? ב. מדוע נאמר "לבי", הרי לומדים עם המוח ולא עם הלב, והיה יותר ראוי לבקש "פתח מוחי בתורתך"?

התשובה היא כי קושיא אחת מתרצת את חברתה. כאשר אדם מכניע את עצמו והוא כעפר תחת כולם, אזי הוא זוכה להתחבר לתורה, והיא נהפכת לחלק מנפשו, ואז "ליבו" גם

הם גונבים? התשובה, הם מאמינים בבורא, אך הדבר לא התאמת אצלם בפועל ממש, כידיעה ברורה ואבסולוטית. לדוגמה, גנב שיתמנה להיות שטר, כבר לא יגנוב. כי הוא כבר חי ומבין את העוול שבגניבה.

זהו אפוא עיקר החסידות, לעמול על כך שנגיע להבנה והכרה ברורה כי 'אין עוד מלבדו'!

ידוע הסיפור שהיה אצל אדמוה"ז זי"ע א' כאשר נסע לרבו המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע א', וחזתנו גער בו לאחר שנה ששהה אצל רבו: "מה רכשת אצל רבך?" והשיב אדמוה"ז כי רכש את הידיעה שיש בורא עולם. גיחך חזתנו וקרא לשפחה שבבית: "האם יש בורא לעולם?" שאל אותה "בוודאי!" השיבה השפחה.

נו"ל - הביט החותן ברבי - "הרי גם השפחה יודעת זאת". השיב לו חתנו: "היא אומרת שהיא יודעת, אך אני באמת

מרגיש ומתרגש מקדושת התורה. לעומת זאת אם האדם אינו משפיל עצמו כעפר אלא נאחז בגאוותו, אזי באמת ליבו לא ירגיש כלום. אולי מוחו יבין את התורה, אבל ליבו לא ירגיש את קדושת התורה ונותנה.

כעת חזרתי מביקור בארץ הקודש לרגל י"ט כסלו, שם שאלו רבים את השאלה "מהו עיקר החסידות?" - כשהתשובה על כך היא: "אין עוד מלבדו". עיקר החסידות הוא שנלמד לראות את הבורא בכל מרבדי החיים. שנראה כי 'אין עוד מלבדו'.

הרמב"ם כותב בהקדמה ל"ד החזקה: "סוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון" - צריכים להדגיש את המילה "לידע", באידיש החסידית זה נקרא "אפלייגן אין שכל" - להניח זאת בתוך השכל. יש מושג של אמונה בדרך מקיף. אמונה תיאורטית שאינה חקוקה בנפש האדם. אך יש אמונה שיוצאת מהכח אל הפועל. היא נהפכת לידיעה ברורה בשכל. "אפלייגן אין שכל". "לידע שיש שם מצוי ראשון!"

הגמרא אומרת שיש גנבים שעל פתח המחתרת הם מתפללים לה' ומבקשים שיצליחו בגניבה.

כיצד ייתכן הדבר? אם הם יודעים שיש בורא עולם איך

הוא הדבר אשר דיברת? - קרא החסיד ברגש - "זה מה שלימדה אותי דרך החסידות. אני, אם היו מושיבים אותי על כיסא ומאלצים אותי להתרכז בדבר אחד, הייתי מתרכז בבורא העולם ב'שויתיה ה' לנגדי תמיד"...

"מה פתאום?" הצחק החבר בתרועת ניצחון. חשבתי על משהו אחר...

"הוא הדבר אשר דיברת? - קרא החסיד ברגש - "זה מה שלימדה אותי דרך החסידות. אני, אם היו מושיבים אותי על כיסא ומאלצים אותי להתרכז בדבר אחד, הייתי מתרכז בבורא העולם ב'שויתיה ה' לנגדי תמיד"...

הבאת האור בשווקים והרחובות

כאמור, על כך נסוב כל המאבק של היוונים. צדיקים פירשו גם כן שלכן נאמר "טמאו כל השמנים", לא כתוב שהם איבדו את השמנים, שפכו או הזיקו. לא היתה להם כלל מטרה כזו. לא היה אכפת להם שידליקו את המנורה, אבל שזה יהיה 'טמא', ללא הקדושה שבעבודת המנורה.

'שמן' הרי רומז לחכמה. הם רצו שהחכמה של היהודים תהיה טמאה, מעורבת עם מחשבות אחרות, ושלא תהיה בקדושה ובטהרה ובהידבקות לקדושת התורה.

לכן חנוכה הוא חג של 'רשות הרבים', 'עד שתכלה רגל מן השוק' 'תשקע החמה' כל אלו הן בחינות של מדרגות נמוכות, שהמטרה לגלות את אור האלוקות בתוך כל הבחינות הירודות האלו.

הרבי זי"ע א' דרש שבחנוכה יקיימו 'פרסומי ניסא' בחוצות והרחובות ויפרסמו את ענייני החג, יותר מבמפעדים אחרים, כי דווקא חנוכה מסוגל מאוד להבאת האור של קדושת הבורא לכל המרחבים והמקומות הרחוקים.

וכאן טמון גם סוד הגאולה. בספק בני יששכר, ועוד ספרי חסידות, מבואר כי אורו של משיח מפציע מחנוכה, והנרות הללו אינם בטלים לעולם, כי האור הוא של קדושת הבורא בכל פינה וזווית, זהו אור הגאולה שתבוא בקרוב בב"א.

ואגב, צריך לדעת שכל היסודות שחידש אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש זי"ע א' וכל צדיקי החסידות, הם דברים המיוסדים על מאמרי חז"ל, והכל מרומז וטמון כבר בחז"ל, אלא שתורת החסידות הוציאה וגילתה את הדברים מהכוח אל הפועל.

ולכן חנוכה נחשב ליו"ט מיוחד מאוד בעולם החסידות, כי מגלים אור זה של קדושת הבורא וקדושת התורה. שמעתי סיפור על אחד מהצדיקים שהיה מוליך בדווקא את הנרות סמוך לכותל ביתו, כדי שעשן הנרות יתנים את הקיר, ושיישאר לו רשימה בקיר ביתו לכל השנה...

חנוכה מלשון 'חינוך'

ידוע כי 'חנוכה' הוא מלשון 'חינוך', מהו סוד ההצלחה בחינוך בדור זה רב הניסיונות והפיתויים?

הגר"ל שליט"א: באמת, ממש אותו יסוד שדיברנו על חנוכה, זה גם היסוד של חינוך.

צריכים לחנך את הנוער ליסוד החסידות של 'אין עוד

בנועם שיח עם הגאון רבי יואל כהן זצ"ל

"...אמנם פעם היו פועלים בדרכים אחרות, בתקיפות ובעונשים, ואף בתוכחות. כיום, זה עובד רק עם אהבה גלויה ומסותרת. להרעיף המון אהבה על הילדים, על התלמידים, שהם באמת יחושו שאנו אוהבים אותם ומחפשים אך ורק את טובתם..."

מלבדו. שהעיקר בעולם הוא הקב"ה ובלעדו אין כלום. זהו בעצם גם הענין של 'חנוכת המזבח' שהיה בתוכנו. המזבח הרי נעשה למטרה זו, שמביאים את כל חלקי הגשמיות, הגלומים בקרבן, ומעלים אותו להקב"ה. בכך מראים שכל המטרה של הבריאה היא להתבטל לגמרי ולהתעלות להקב"ה... כשמדברים על חינוך צריכים לדעת שלא מדובר רק בהעברת אינפורמציה לצעירים. חינוך זה לא העברת מסרים והעברת מידע. אלא המשימה היא להעביר את קדושת הבורא בלבבותיהם. אנו צריכים לגרום לכך שבתוך הנשמה הוכה והטהורה של הילד, הבחור או הנער, יוצת אור גדול של קדושת הבורא. הפסוק אומר "חנוך לנער על פי דרכו", כפשוטו הכוונה היא על פי דרכו של הנער... אך אפשר לפרש, חנוך לנער על פי דרכו של הקב"ה... תלמד אותו שכל העולם אינו אלא דרכו של הקב"ה. נתיבותיו של הבורא. כל מה שרואים בעולם הכל הוא רק אלוקות. אין עוד מלבדו! תלמד את הנער את הענין של "בכל דרכיך דעהו", שבכל הדרכים שלנו אנו צריכים להחזיר ולהכניס את "דרכיך" של הקב"ה, את

ה'חורים' הגרי"ל כהן זצ"ל ויבלח"ט הגרי"ל שפירא שליט"א מקבלים 'לחיים' מידו הק' של הרבי זיע"ו

ושואל הרבי, הרי רש"י הקדוש דרכו הוא לפרש לפי פשוטו של מקרא, ולמה כאן נטה מדרך הפשט והתבטא בלשון כזו: "אין המקרא אומר אלא דרשני", וכי אין למקרא פירוש פשוט, אלא הדרוש? אלא, אומר הרבי, כאשר מסתכלים על בריאת העולם, מהי המטרה של כל הבריאה, הדבר זועק מעצמו: אין המקרא אומר אלא דרשני. אין פירוש אחר לבריאה, על דרך הפשט אלא הדרוש והעמקות שבבריאה.

כלומר, אין שום מטרה אחרת פשוטה לכל מה שאנו רואים בעיניים בבריאה זו, אלא מה שטמון בעומק הבריאה, דהיינו "בשביל התורה" ובשביל ישראל שהם מקיימים את התורה – זוהי המטרה היחידה שיש לכל מה שאנו רואים בעולם.

השמש גוברת על הרוח

למעשה, בדורנו קשה מאוד לחנך לכאורה?!

הגרי"ל שליט"א: אמנם רבים טוענים כך, ובצדק, כי בדורנו יש נסיגות קשים ופיתויים רבים וקשה לחנך את הדור הצעיר, אבל ראשית, אני רוצה לומר כי המציאות מוכיחה שבהחלטה זה אפשרי. רואים כיום גם, למרות כל הנסיגות, המוני חסידישע בחורים במלא מובן המילה. בחורי חמד יקרים שאין להם בעולמם אלא ארבע אמות של הלכה, חסידות ועבודת השם.

הנה כאן במיאמי, מי האמין שבמאחד ממרכזי הגאות 'העולם הזה' יקום דור חדש של חסידים ועובדי השם, ב"ה בישיבתנו הקדושה אנו רואים המוני בחורים שמשליכים אחרי גוים את כל מנעמי והבלי העולם הזה של אמריקה, ושקועים בתורה ועבודת השם, בעדינות וטוהר על פניהם.

שנית, יש לדעת את הטקטיקה שצריכים לעבוד איתה בימינו. **כיום, אין שום דרך אחרת מלבד 'אהבה' ודרכי נועם.**

אמנם פעם היו פועלים בדרכים אחרות, בתקיפות ובעונשים, ואף בתוכחות. כיום, זה עובד רק עם אהבה גלויה ומסותרת. להרעיף המון אהבה על הילדים, על התלמידים, שהם באמת יחושו שאנו אוהבים אותם ומחפשים אך ורק את טובתם.

רצונו יתברך ואת קדושתו. הידיעה הזו מביאה עונג גדול לאדם, זה מביא לו שמחה והנאה בעבודת השם, וכאשר הנער, החניך, קולט את ההכרה הזו והוא מתמלא שמחה, אזי זהו החינוך הגדול והטוב ביותר. ידועה אמרת צדיקים על כך שהשולחו ערוך מתחיל בסימן א': "שווית ה' לנגדי תמיד", ובסימן האחרון נאמר: "טוב לב משתה תמיד", והמליצו על כך צדיקים שצריכים "שני תמידים כהלכתם" כלומר, הא תבא תלייא. כאשר מקיימים את השיווית ה' לנגדי תמיד" אזי מגיעים לטוב לב משתה תמיד, כי האמונה הזו החזקה והידיעה כי ה' נמצא לנגדו תמיד היא מביאה קורת רוח ושמחה לאדם תמיד.

כל מה שברא הקב"ה בעולמו – כל נקודה ונקודה בעולם – לא ברא אלא לכבודו.

הרבי זיע"א היה משגן תמיד אמרה נפלאה על דברי רש"י הקדוש על הפסוק הראשון בתורה: "אין המקרא הזה אומר אלא דרשני, כמו שדרשוהו רבותינו ז"ל: בשביל התורה שנקראת ראשית דרךך, ובשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתו"

זהו בעצם גם ההבדל שבין דרך המוסר ותורת החסידות. בעוד שתורת המוסר באה לעורר את פחד הגיהינום וייסורי העונשים, בספרי החסידות התמקדו בעיקר בחלק החיובי, להראות את גודל יקרת שכן המצוות, ואת תענוגי התורה ועבודת השם.

ידוע המשל על השמש והרוח שהתוכחו ביניהם מי יצליח ראשון להוריד את המעיל המאיש הוולך ברחוב העיר, ויהי כאשר החלה הרוח לנשוב בחזקה על האדם, התחזק הלה והתכרבל במעילו יותר ויותר, כפתר את הכפתורים והגר בעוז את החגורה עד שלא הועיל מאומה – אולם כאשר השמש החלה ליקוד עליו בחזקה והוא התחיל להזיע, מיד הוא פשט את מעילו.

כך גם, אינה דומה הדרך התקיפה המשולה לרות, אל דרך החום והאהבה כמו השמש, שבכוח החום הממים כל לב אפשר להשפיע הרבה יותר מכל שאר הדרכים.

שאלה של הסתכלות

כפי שידוע דרכו של הרבי זיע"א בחינוך, ובכלל, היה רק באופן זה של אהבה ואחווה, ודרכי שלום ונועם. מסופר על יהודי שהתקרב לאחד מבתי חב"ד, ולאחר תקופה הוא נעלם. כאשר חלפו כמה חודשים הוא חזר וסיפר על תכניתו

הגרי"ל שפירא בהתוועדות עם המוני מבקשי ה' באשדוד. בשולחן הנשיאות- כ"ק אדמור מפיטסבורג, הגר"א ישראל, הגר"ח הורביץ, הגר"ש גרוס, הגר"ש שארף, הגר"א שארר

מרגלית טובה

אסיים באמרה נפלאה שעלתה בדעתי בס"ד על ולהשפיע בס"ד דווקא בשנה זו שנת הקהל, כפי שזה מוכנה בחב"ד. שכתב למביאייהם" כלומר, שמביאים את הטף במטרה כדי להשפיע עליהם לטובה, וכך יזכו הוריהם לרוות מהם רוב נחת דקדושה, וזהו השכר הגדול ביותר, שיהיה להם נחת.

ולשון הגמרא הוא [חגיגה ג.]: "ת"ד מעשה רבבי יוחנן בן ברוקה ורבי אלעזר (בן) חסמא שהלכו להקביל פני ר' יהושע בפקיעין, אמר להם מה חידוש היה בבית המדרש היום, אמרו לו תלמידך אנו ומימיך אנו שותין, אמר להם אף על פי כן אי אפשר לבית המדרש בלא חידוש, שבת של מי היתה שבת של ר' אלעזר בן עזריה היתה ובמה היתה הגדה היום אמרו לו בפרשת הקהל ומה דרש בה הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לטמוע טף למה באין, כדי ליתן שכר למביאייהן אמר להם מרגלית טובה היתה בידיכם ובקשתם לאבדה ממני".

וצריך להבין מהי המרגלית הטובה כ"כ שיש כאן, ומה שונה דרשת חז"ל זו מכל דרשות חז"ל? אלא, וכיכירים, כך גם הרבי מליובאוויטש זיע"א היה בבחינת נשמה חדרש וחידש חידושים נפלאים. "ובכן, זהו אחד מחידושי הגדולים ששנה השמינית נחשבת כולה ל'שנת הקהל' כיון שבתחילת השנה יש את המצוה של הקהל" – הפטיר הגר"מ בנועם דבריו. ואכן, ראינו זאת אצל הרבי זיע"א שבשנה האחרונה שלו, שיהיה גם שנת הקהל, הוא הדגיש מאוד במשך השנה את ענייני החינוך וההשפעה על הרבים. קרובים ורחוקים.

הרמב"ם כותב שכאשר צרים על עיר במלחמה, לא כדאי לסגור את העיר מכל ארבעת עבריה, כי אז התושבים הנצורים יחושו עצמם בסכנה ויילחמו בכל מאמצי כוחם עד שינצחו, אלא צריך להשאיר צד אחד פתוח למילוט, כך הם ינסו לברוח ולא יילחמו בגבורה. גם בחינוך, אסור לסגור על הילד, התלמיד, מכל עבריו. אסור להלחיץ אותו או אף להוכיח אותו בתקיפות. זה רק יעורר בו כוחות להתעקש עליה. רק ע"י אהבה ואהבה ללא סוף נזכה להשפיע עליו ולהעלותו על דרך המלך.

זהו בעצם גם ההבדל שבין דרך המוסר ותורת החסידות. בעוד שתורת המוסר באה לעורר את פחד הגיהינום וייסורי העונשים, בספרי החסידות התמקדו בעיקר בחלק החיובי, להראות את גודל יקרת שכן המצוות, ואת תענוגי התורה ועבודת השם. ידוע המשל על השמש והרוח שהתוכחו ביניהם מי יצליח ראשון להוריד את המעיל המאיש הוולך ברחוב העיר, ויהי כאשר החלה הרוח לנשוב בחזקה על האדם, התחזק הלה והתכרבל במעילו יותר ויותר, כפתר את הכפתורים והגר בעוז את החגורה עד שלא הועיל מאומה – אולם כאשר השמש החלה ליקוד עליו בחזקה והוא התחיל להזיע, מיד הוא פשט את מעילו.

כך גם, אינה דומה הדרך התקיפה המשולה לרות, אל דרך החום והאהבה כמו השמש, שבכוח החום הממים כל לב אפשר להשפיע הרבה יותר מכל שאר הדרכים. ידוע המשל על השמש והרוח שהתוכחו ביניהם מי יצליח ראשון להוריד את המעיל המאיש הוולך ברחוב העיר, ויהי כאשר החלה הרוח לנשוב בחזקה על האדם, התחזק הלה והתכרבל במעילו יותר ויותר, כפתר את הכפתורים והגר בעוז את החגורה עד שלא הועיל מאומה – אולם כאשר השמש החלה ליקוד עליו בחזקה והוא התחיל להזיע, מיד הוא פשט את מעילו.

כך גם, אינה דומה הדרך התקיפה המשולה לרות, אל דרך החום והאהבה כמו השמש, שבכוח החום הממים כל לב אפשר להשפיע הרבה יותר מכל שאר הדרכים. ידוע המשל על השמש והרוח שהתוכחו ביניהם מי יצליח ראשון להוריד את המעיל המאיש הוולך ברחוב העיר, ויהי כאשר החלה הרוח לנשוב בחזקה על האדם, התחזק הלה והתכרבל במעילו יותר ויותר, כפתר את הכפתורים והגר בעוז את החגורה עד שלא הועיל מאומה – אולם כאשר השמש החלה ליקוד עליו בחזקה והוא התחיל להזיע, מיד הוא פשט את מעילו.

ובעונשים, ואף בתוכחות. כיום, זה עובד רק עם אהבה גלויה ומסותרת. להרעיף המון אהבה על הילדים, על התלמידים, שהם באמת יחושו שאנו אוהבים אותם ומחפשים אך ורק את טובתם

"בכוונה לא אמרתי מילה זו"

זכורני שפעם כאשר עבדנו על מאמר של הרבי, שבתוך המאמר הוא הזכיר מאמר חז"ל [מדרש שמ"ר] שם נאמר: "פתי יאמין לכל דבר זה משה רבינו" – והרבי בשיחתו השמיט את המילה "פתי" והתחיל במילים "יאמין לכל דבר", ואנו הוספנו בכתב את המילה "פתי" כמופיע במקור – תגובת הרבי היתה על כך בכתב ידו: הוא מחק את המילה "פתי", והוסיף בכת"י: "בכוונה לא אמרתי מילה זו"!!!!

בכלל היה הרבי מקפיד מאוד על לשון נקייה וחיובית. תמיד אמר רק "היפך החיים" או "היפך הטוב" "היפך הקדושה" מתוך זהירות נפלאה שלא לנקוט בלשוניות לא חיוביים.

בשלב זה בשיחה, כותב השורות מספר לגר"ל שגם הצדיקים לביט סטאלין קארלין הקפידו מאוד על כך, וכידוע שאדמוה"ז מקארלין זיע"א השמיט את המילה בתפילה בקטורת "אם חיסר אחת מכל סממניה חייב...". ולא טיים את המילה האחרונה, כמו כן הרה"ק רבי יוחנן מסטאלין קארלין זיע"א היה מקפיד מאוד לדונומה שלא לומר "אראפ גיין" – לרדת, כי יהודי לעולם אינו יורד, אלא עולה או יוצא וכדו', כמו כן עוד עשרות ביטויים שהקפידו על כך בחצה"ק קארלין.

הגר"ל שומע זאת בהתרגשות: אתה מבהיר לי עכשיו את מה שראיתי לפני כיוכל שנים ולא הבנתי.

היה זה בעת שמחת שבע ברכות של אחד מבני הרה"ח ר' בנימין לויטין ז"ל שהיה חתן הרה"ח ר' ניסן פילטשיק ז"ל מחשובי ופארי חסידי סטאלין. באותה שבת הגיעו לבית המדרש ליובאוויטש להרגל השמחה שני הדורים. האחים התאומים הרה"ח ר' ישראל ז"ל והרה"ח ר' מאיר ז"ל פילטשיק, וזכורני שהם השתמחו בהתוועדות של הרבי זיע"א ולאחר שסיים, הם שוחחו בהתפעמות גדולה אודות ענין זה שהם הבחינו שהרבי מקפיד מאוד שלא להוציא שום הגה שאינו חיובי מפיו.

באותה שעה לא הבנתי בדיוק מדוע הם מתפעלים דווקא מנקודה זו, כעת, בחלוף כיוכל שנים, אתה מגלה לי את הסוד. כי גם בחצה"ק סטאלין הקפידו על ענין זה.

הכל הולך אחר החיתום

הרבי הקפיד גם מאוד על הענין של לסיים בדבר טוב. סיפור מפעים נחקק ביוכרונ, היה זה כאשר הדפיסו 'הגדה של פסח' מיוחדת עם מאמרי הרבי זיע"א. לאחר ההדפסה של כרבתת עותקים, כאשר הכניסו את ההגדה המוכנה לקודש פנימה, פתח הרבי מיד את ההגדה בדף האחרון ובדף כיצד היא מסתיימת.

הרבי הביע אי שביעות רצונו מהסיום. שם נאמר לגבי ברית מילה: "איכא צערא דינוקא"... אלו היו המילים האחרונות. הרבי הורה לעשות חותמת במילים "לשנה הבאה בירושלים" ולהחתים את עשרת אלפי העותקים בדף האחרון בחותמת זו כדי לסיים בדבר טוב, וכך עשו.

גם בחינוך צריכים להקפיד על לשון נקייה וטובה. לדבר רק בחיובי. גם כאשר חייבים להוכיח, יש לעשות זאת באופן חיובי ומתקבל. כמו בצורה של "הרי אתה בחור חשוב, ולא מתאים לך...", או "הרי יש לך כשרון עצום וחבל שתבזבז את זמנך" וכדומה.